bütçe görüşmeleri

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı *2027 Bütçesi* Hakkında **Bilgi Notu**

GO FOR

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı 2027 Bütçesi Hakkında Bilgi Notu

Kasım 2026

Hazırlayan
Gençlik Örgütleri Forumu
(GoFor)

Gençlik Örgütleri Forumu
info@go-for.org
www.go-for.org | @gofortr

GENÇLİK ÖRGÜTLERİ FORUMU

İÇİNDEKİLER

1. Giriş 3
2. Üst Politika ve Vizyon Belgelerinde Aile ve Gençlik Yaklaşımı 3
    2.1. On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028) 3
    2.2. Orta Vadeli Program (2027-2029) 4
    2.3. 2027 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı 4
    2.4. Aile ve Nüfus On Yılı Vizyon Belgesi (2026-2035) 5
    2.5. Genel Değerlendirme 5
3. ASHB 2027 Bütçe Teklifinde Programların Karşılaştırılması 6
    3.1. Bakanlık Bütçesinin Genel Görünümü 6
    3.2. Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı ile Gençlik Programı 7
    3.3. Bütçenin Dışındaki Aile Bütçesi: Aile ve Gençlik Fonu 8
    3.4. Kadının Güçlenmesi Programı 9
4. Gençlik Perspektifinden Eleştiri 10
    4.1. Gençliği Aileye İndirgeyen Bir Bütçe 10
    4.2. Aile ve Gençlik Fonu: Gençlere Hak Değil, Borç 11
    4.3. Fon Genç Kadınları Eğitim ve İstihdamdan Uzaklaştırıyor 12
5. Sonuç: Talep ve Öneriler 13

1. Giriş

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı'nın (ASHB) 2027 bütçe teklifi, Merkezi Yönetim Bütçesinin aileyi gençliğin önüne koyan yaklaşımının bir uzantısı olarak karşımıza çıkıyor. Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı (30,0 milyar TL) Gençlik Programı'nın 1,7 katı, Kadının Güçlenmesi Programı ise Bakanlık bütçesinin yalnızca %1,4'ü. Aile ve Gençlik Fonu'nun evlilik kredileri Bakanlıkların bütçesinde yer almıyor ve bütçede genç kadınlara özgü tek bir gösterge ya da hedef yer almıyor.

Bu bilgi notu, ASHB'nin 2027 yılı bütçe teklifine ilişkin Gençlik Örgütleri Forumu'nun (GoFor) görüşlerini ve taleplerini ilgili mercilere bildirmek amacıyla hazırlanmıştır. Teklif, TBMM Plan ve Bütçe Komisyonu'nda 11 Kasım 2026'da görüşülecektir.

GoFor olarak gençleri ailenin bir uzantısı ya da "yetiştirilecek" bir hedef grup olarak değil, kendi iradesi ve özerkliği olan hak sahibi özneler olarak görüyoruz. Bu nedenle bütçeyi, gençlerin eğitim, istihdam, barınma ve katılım haklarına ne kadar kaynak ayırdığı ve genç kadınların sorunlarını ve ihtiyaçlarını ne ölçüde gördüğü üzerinden değerlendiriyoruz.

Notun temel bulguları şunlardır:

- Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı'na 30,0 milyar TL ayrılmıştır. Bu tutar, merkezi yönetim bütçesindeki tek gençlik programı olan Gençlik ve Spor Bakanlığı (GSB) Gençlik Programı'nın (17,6 milyar TL) 1,7 katıdır ve aradaki makas 2029'a kadar açılmaktadır.
- Kadının Güçlenmesi Programı'na Bakanlık bütçesinin %1,4'ü (9,5 milyar TL) ayrılmıştır ve bu tutarın %80'e yakını personel gideridir. Programın hiçbir göstergesi genç kadınlara özgü değildir.

2. Üst Politika ve Vizyon Belgelerinde Aile ve Gençlik Yaklaşımı

Üst politika belgelerinin tamamında gençlik, kendi başına bir hak alanı olarak değil, aile ve nüfus politikalarının bir aracı olarak ele alınmaktadır. Belgeler evlenme yaşını düşürmeyi açık bir hedef olarak koyarken genç kadınların eğitim ve istihdamına ilişkin ayrıştırılmış tek bir hedef içermemektedir.

2.1. On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)

- Plan, aileyi "kadın ve erkeğin evlilik bağıyla kurulan, milli ve manevi değerlerin taşıyıcısı" bir kurum olarak tanımlamakta ve amacını "dinamik nüfus yapısının" korunmasına bağlamaktadır (p.719).

- Nüfus başlığındaki temel amaç, "yükselen ortalama evlenme yaşının evliliklerin özendirilerek daha genç yaşlara düşürülmesi ve ikiden fazla çocuk sahibi olmanın desteklenmesi"dir (p.803). Aile ve Gençlik Fonu'nun yaş bantları bu hedefin doğrudan uygulamasıdır.
- Kadın başlığının amacı "ailede merkezi role sahip kadınların hak ettiği üstün kıymeti görmesi" olarak yazılmıştır (p.725). Kadın, birey olarak değil, aile içindeki rolü üzerinden tanımlanmaktadır.

2.2. Orta Vadeli Program (2027-2029)

- OVP, aile başlığını "toplumsal refahın, demografik güvenliğin ve şehirlerin dayanıklılığının artırılması" hedefiyle kurmaktadır. Aile politikası böylece bir güvenlik meselesi olarak çerçevelenmektedir.
- Gençler OVP'de yalnızca iki bağlamda yer almaktadır: işgücü programları ve "evlenecek gençler". Evlenecek Gençlerin Desteklenmesi Projesi'nin "kapsayıcılığının artırılması" tedbir olarak yazılmıştır.
- Sosyal konut tedbiri "dar gelirlilere, engellilere ve yeni evlenecek gençlere" yöneliktir. Gençlerin barınma hakkı böylece evlilik koşuluna bağlanmakta, bekar gençler, öğrenciler ve yalnız yaşayan genç kadınlar kapsam dışında kalmaktadır.

2.3. 2027 Yılı Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı

- Aile bölümü, evlenen çift sayısının 2024'te 569.983'ten 2025'te 552.237'ye düştüğünü, boşanan çift sayısının ise 187.343'ten 193.793'e yükseldiğini belirterek çözümü aile kurumunun güçlendirilmesinde görmektedir. Aile ve Gençlik Fonu kapsamında Ağustos 2026 itibarıyla 102.327 çifte faizsiz kredi verildiği aktarılmaktadır.
- Aynı belgenin kadın bölümüne göre 15-24 yaş grubunda ne eğitimde ne istihdamda olan (NEET) kadınların oranı %30,9, erkeklerin oranı %16,3'tür ve her iki oran da artmıştır. NEET genç kadınlara yönelik olarak raporlanan tek somut sonuç, "Geleceğini Kuran Genç Kadınlar" projesiyle 268 kadının istihdama katılımıdır.
- Kadın bölümünün hedef tablosunda yaşa göre ayrıştırılmış tek bir gösterge yoktur. Kadınların yükseköğretim okullaşma oranı 2025'te %53,0 iken 2027 hedefi %51,5'tir.
- Gençlik bölümündeki NEET hedefi (%22,6) cinsiyete göre ayrıştırılmamıştır. ASHB, NEET genç kadınların ekonomik ve toplumsal hayata katılımına yönelik faaliyetin (Tedbir 728.2) sorumlu kuruluşudur; istihdama yönlendirme tedbirlerinin (750.8, 750.9) sorumlusu ise Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'dır.

2.4. Aile ve Nüfus On Yılı Vizyon Belgesi (2026-2035)

- 2 Mayıs 2026'da yayımlanan ve 2026/4 sayılı Cumhurbaşkanı Genelgesi'yle yürürlüğe giren belge beş stratejik öncelik belirlemiştir: aile kurumu ve nesillerin muhafazası, evlilik müessesesinin teşviki, doğurganlık hızının artırılması, gençlerin nitelikli yetiştirilmesi ile yaşlı refahı ve kırsalın yerinde kalkınması.
- "Evlilik Müessesesinin Teşviki" önceliği "genç yetişkinlerin evliliğe teşvik edilmesini" hedeflemektedir. Belge, evliliğin gençler nezdinde "bireysel özgürlükle çelişen bir kurum" olarak algılanmasını sorun olarak tanımlamaktadır; gençlerin özerkliği böylece bir tehdit olarak kodlanmaktadır.
- Gençler, yaşlılarla aynı öncelik altında ve yalnızca "nitelikli yetiştirilmesi" gereken bir grup olarak yer almaktadır. Gençlerin sorunları bile "bu neslin kuracağı aileler üzerinde" yaratacağı sonuçlar üzerinden önemsenmektedir.
- Belge, "cinsiyetsizleştirme başta olmak üzere küresel ölçekte dayatılan zararlı akımlar"ı aileye yönelik tehdit olarak sunmaktadır. Bu dil, LGBTİ+ gençleri ve aile dışı yaşam biçimlerini politikanın dışına itmektedir.
- Belgenin kendi verilerine göre 2025'te ortalama ilk evlenme yaşı kadınlarda 26,0, erkeklerde 28,5'tir; 20-24 yaş grubundaki kadınların %79'u hiç evlenmemiştir.

2.5. Genel Değerlendirme

Belge	Gençlerin tanımlanma biçimi	Aile ve evlilik hedefi	Genç kadınlara özgü gösterge veya hedef
On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028)	"İnsani ve milli değerlere sahip olarak" yetiştirilecek bireyler	Evlenme yaşının "daha genç yaşlara düşürülmesi" (p.803)	Yok
Orta Vadeli Program (2027-2029)	İşgücü ve "evlenecek gençler"	Evlenecek Gençlerin Desteklenmesi Projesi'nin genişletilmesi; evlenecek gençlere sosyal konut	Yok
2027 Yıllık Programı	NEET ve gençlik merkezi üyeliği üzerinden	Fon'un sürdürülmesi; boşanmaların azaltılması	Yok (NEET hedefi cinsiyete göre ayrıştırılmamış)

Belge	Gençlerin tanımlanma biçimi	Aile ve evlilik hedefi	Genç kadınlara özgü gösterge veya hedef
Aile ve Nüfus On Yılı Vizyon Belgesi (2026-2035)	"Nitelikli yetiştirilmesi" gereken grup	"Genç yetişkinlerin evliliğe teşvik edilmesi"; doğurganlığın artırılması	Yok

3. ASHB 2027 Bütçe Teklifinde Programların Karşılaştırılması

ASHB bütçesinin yarısı sosyal yardımlara gitmekte, Ailenin Korunması Programı ise hem Gençlik hem Kadının Güçlenmesi programlarından daha büyük tutulmaktadır.

3.1. Bakanlık Bütçesinin Genel Görünümü

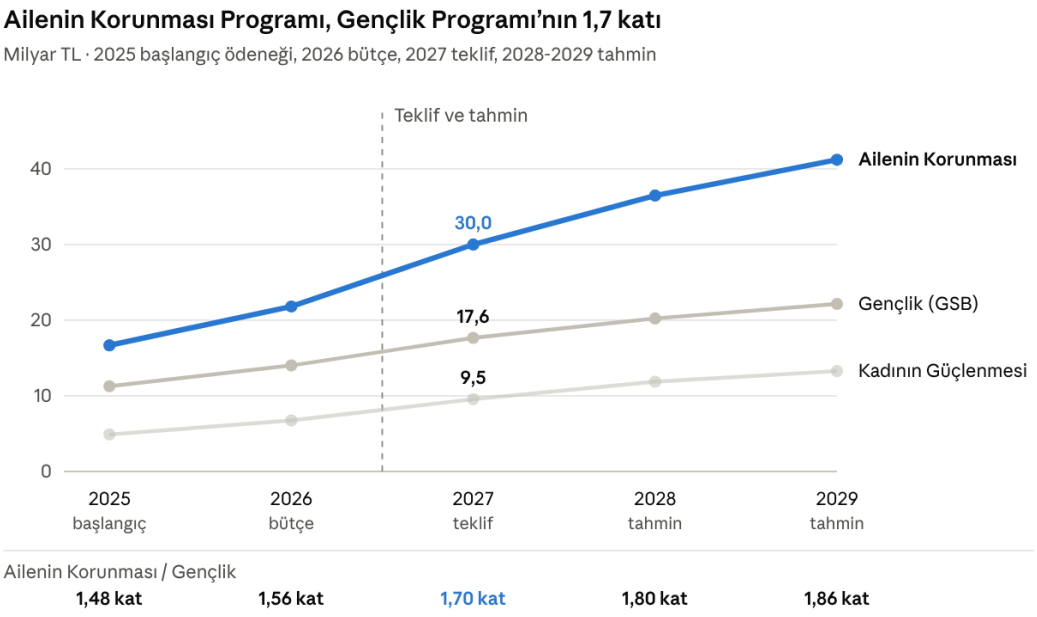
ASHB'nin 2027 teklifi 677,3 milyar TL'dir ve 2026 bütçesine göre nominal %27,3 artmaktadır. Merkezi yönetim bütçesi %43,7 arttığı için Bakanlığın payı %2,59'dan %2,30'a düşmekte, GSYH deflatörüne göre reel artış %1,9'da kalmaktadır. Bütçenin %74,6'sı (505,3 milyar TL) cari transferdir.

Program	2025 harcama (milyar TL)	2026 bütçe (milyar TL)	2027 teklif (milyar TL)	2027 payı (%)	2027/2026 artış (%)
Yoksullukla Mücadele ve Sosyal Yardımlaşma	210,32	284,47	345,20	51,0	21,3
Engellilerin Toplumsal Hayata Katılımı ve Özel Eğitim	97,80	128,19	163,46	24,1	27,5
Çocukların Korunması ve Gelişiminin Sağlanması	43,87	54,80	76,54	11,3	39,7
Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi	21,65	21,80	29,99	4,4	37,5
Aktif ve Sağlıklı Yaşlanma	18,60	21,54	29,47	4,4	36,8

Program	2025 harcama (milyar TL)	2026 bütçe (milyar TL)	2027 teklif (milyar TL)	2027 payı (%)	2027/2026 artış (%)
Yönetim ve Destek	10,66	14,18	22,84	3,4	61,1
Kadının Güçlenmesi	4,71	6,74	9,55	1,4	41,7
Şehit Yakını ve Gaziler	0,11	0,18	0,26	0,04	42,9
Toplam	**407,73**	**531,91**	**677,30**	**100,0**	**27,3**

Kaynak: ASHB 2027 Yılı Bütçe Teklifi, Form 2. Tutarlar ASHB'nin payıdır; Kadının Güçlenmesi Programı'nın merkezi yönetim toplamı Hazine ve Maliye Bakanlığı payıyla birlikte 11,06 milyar TL'dir.

3.2. Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı ile Gençlik Programı

- Ailenin Korunması ve Güçlendirilmesi Programı'na 2027'de 29,99 milyar TL ayrılmıştır. GSB'nin yürüttüğü Gençlik Programı ise 17,65 milyar TL'dir; aradaki fark 2025'te 1,48 kat iken 2027'de 1,70 kata, 2029'da 1,86 kata çıkmaktadır.
- Programın %92,4'ü personel ve sosyal güvenlik primi gideridir. Sosyal hizmet merkezlerinde gençlere ve kadınlara sunulan hizmetler dahil Bakanlığın bireylere sunduğu sosyal hizmetlerin büyük bölümü "aile" başlığı altında sınıflandırılmaktadır. Birey, bütçe sınıflandırmasında bile ailenin bir uzantısı olarak görünmektedir.
- Programın başarısı iki anahtar göstergeyle ölçülmektedir: boşanma hızı (2027 hedefi binde 2,0) ve evlenme hızı (binde 6,6). Bir kamu programının başarısının yurttaşların evlenme ve boşanma kararlarıyla ölçülmesi, bireylerin özel yaşamını bir performans hedefine dönüştürmektedir.
- Alt program göstergelerine göre 2027'de 74.000 çiftin evlilik kredisi kullanması hedeflenmektedir. Kredi tutarlarına göre bu hedef 14,8-18,5 milyar TL demektir; yani Gençlik Programı'nın tamamına denk bir kaynaktır. Ancak teklifte bu kredilere ayrılmış tek bir lira yoktur (bkz. 3.3).
- Bakanlığın bütçe gerekçesi, Çeyiz Hesabı ve Devlet Katkısı uygulamasının amacını açıkça yazmaktadır: "evlenmeme yahut geç evlenme tutumunun kırılarak doğurganlık oranlarının yüksek olduğu yaşlarda evlilik birliğinin kurulması teşvik edilmektedir." Genç kadınlar böylece eğitim ve kariyer yıllarında doğurganlıkları üzerinden hedeflenmektedir.

3.3. Bütçenin Dışındaki Aile Bütçesi: Aile ve Gençlik Fonu

Aile ve Gençlik Fonu, Ekim 2026 itibarıyla 238.448 gence toplam 22,8 milyar TL evlilik kredisi ödemiştir; yalnızca Ekim 2026'da ödenen tutar 1,76 milyar TL'dir.

Gösterge	Değer
Toplam başvuru (Ekim 2026)	315.696
Kredi kullanan genç (Ekim 2026)	238.448 (yaklaşık 119 bin çift)
Ödenen toplam kredi (Ekim 2026)	22,8 milyar TL
Ekim 2026'da ödenen kredi	1,76 milyar TL (15.468 genç)
Kredi tutarı (Ocak 2026'dan itibaren)	Eşlerin ikisi de 18-25 yaş: 250.000 TL; en az biri 26-29 yaş: 200.000 TL
Vade	48 ay; ilk 24 ay ödemesiz
Çocuk koşulu	İlk çocukta 12 taksit silinir ve 12 ay erteleme; ikinci çocukta kalan borcun tamamı silinir

Gösterge	Değer
İlk çocuk nedeniyle taksitleri silinen çift	23.110
İkinci çocukla borcu tamamen silinen çift	528
Gelir koşulu (Ağustos 2026'dan itibaren)	Çiftin son 6 aylık ortalama brüt geliri, brüt asgari ücretin en fazla 2,5 katı

- **Yasal yapı:** Fon, 7474 sayılı Aile ve Gençlik Fonu Kurulması Hakkında Kanun ile Hazine ve Maliye Bakanlığı'na bağlı olarak kurulmuştur. Yönetim kurulu Hazine ve Maliye, Aile ve Sosyal Hizmetler, Gençlik ve Spor, Enerji ve Tabii Kaynaklar ile Sanayi ve Teknoloji bakan yardımcılarından oluşmaktadır. Gençlerin ya da gençlik örgütlerinin temsil edildiği hiçbir mekanizma yoktur.
- **Gelir kaynakları:** Fon'un gelirleri Petrol Kanunu kapsamındaki devlet hissesi ile Maden Kanunu kapsamındaki devlet hakkından pay, diğer fonlardan %10'a kadar aktarım, geri ödemeler ve bağışlardır. Kamusal doğal kaynak gelirleri böylece TBMM'nin bütçe hakkının dışında bir fonda toplanmaktadır.
- **Bütçeye yansıma biçimi:** Krediler, yıl içinde ASHB bütçesine "Merkezi Yönetim Bütçesi Dışından Aktarılan Kaynaklar" olarak ödenek kaydedilip Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü'nün "yurtiçi borç verme" kaleminden ödenmektedir. Bu kalemin başlangıç ödeneği 2025'te 0 iken harcaması 7,67 milyar TL olmuştur; 2026'da başlangıç ödeneği yine 0 iken Haziran sonuna kadar 5,49 milyar TL ödenmiştir. 2027 teklifinde de tutar 0'dır.
- **Şeffaflık açığı:** Kanunun 5. maddesi Fon'un mali verilerinin en az altı ayda bir kamuoyuna açıklanmasını öngörmektedir. Buna rağmen 2027 Bütçe Gerekçesi'nde Fon'un adı bir kez bile geçmemektedir; bütçe kanunu teklifi ekinde Fon yalnızca vergi harcamaları listesinde, damga vergisi ve harç muafiyetiyle yer almaktadır. Fon'un gelir ve giderlerine ilişkin detaylar yayınlanmamaktadır.

Fon'un ölçeği, gençlik ve kadın alanındaki harcamalarla karşılaştırıldığında daha açık görülmektedir.

3.4. Kadının Güçlenmesi Programı

- Programın ASHB payı 9,55 milyar TL'dir; bu, Bakanlık bütçesinin %1,4'ü, merkezi yönetim bütçesinin ise %0,03'üdür. Nominal artış %41,7 olsa da taban o kadar düşüktür ki program 2029'da bile Ailenin Korunması Programı'nın üçte biri düzeyinde kalmaktadır.
- 2027 tutarının %79,7'si (7,61 milyar TL) personel ve sosyal güvenlik primi gideridir. Kadınlara yönelik hizmet, proje ve transferlere kalan tutar 1,93 milyar TL'dir; bu, Fon'un yalnızca Ekim 2026'da ödediği kredi tutarıyla (1,76 milyar TL) hemen hemen aynıdır.

- Program, kendisine ayrılan kaynağı da kullanmamaktadır. 2025'te başlangıç ödeneğinin %96,5'i harcanmış, 2026'nın ilk yarısında bu oran %43,8'de kalmıştır. Ailenin Korunması Programı ise 2025'te başlangıç ödeneğinin %129,9'unu, 2026'nın ilk yarısında %66,1'ini harcamıştır.
- Alt program göstergeleri sınırlı ve neredeyse sabittir: kadın konukevi sayısı 151'den 153'e, kadının güçlenmesine yönelik proje sayısı 23'ten 27'ye çıkmaktadır. Farkındalık etkinliklerine katılan kişi sayısı ise 92.611'den 81.000'e düşmektedir.
- Programın dokuz alt program göstergesinden hiçbiri yaşa göre ayrıştırılmamıştır; genç kadınlar, NEET kadınlar ya da yükseköğretimdeki kadınlar için tek bir hedef yoktur.

4. Gençlik Perspektifinden Eleştiri

2027 bütçe teklifi, gençleri hak sahibi bireyler olarak değil, kuracakları aileler üzerinden tanımlamaktadır. Bu yaklaşımın bedelini en ağır biçimde genç kadınlar ödemektedir.

4.1. Gençliği Aileye İndirgeyen Bir Bütçe

- GoFor'un 2023 tarihli bilgi notunda[1] tespit ettiğimiz gibi, gençlik bu politikalarda "evlenerek ebeveynlerinin oluşturduğu aileden çıkıp kendi yeni ailelerini oluşturma güdümüyle hareket eden bir topluluk" olarak sınıflandırılmaktadır. 2027 bütçesi bu tanımı kurumsallaştırmaktadır.
- ASHB'nin sekiz programı arasında gençlere yönelik bir program ya da alt program bulunmamaktadır. Bakanlığın performans göstergelerinde gençler, yalnızca "evlenecek gençler" ve kredi kullanan "çiftler" olarak hedef konusu olmaktadır.
- Oysa gençlerin asıl gerçekliği evlilik değildir. Türkiye, Eurostat verilerine göre Avrupa'nın en yüksek NEET oranına sahiptir ve TÜİK'e göre 15-24 yaş grubunda bu oran 2025'te %23,3'tür; gençler barınma krizi, KYK borçları ve güvencesiz istihdamla yaşamaktadır.
- Bu gerçeklikler karşısında Ailenin Korunması Programı'na Gençlik Programı'nın 1,7 katı kaynak ayrılması, kamu kaynaklarının gençlerin haklarına değil, onların aile kurma davranışına yönlendirildiğini göstermektedir.

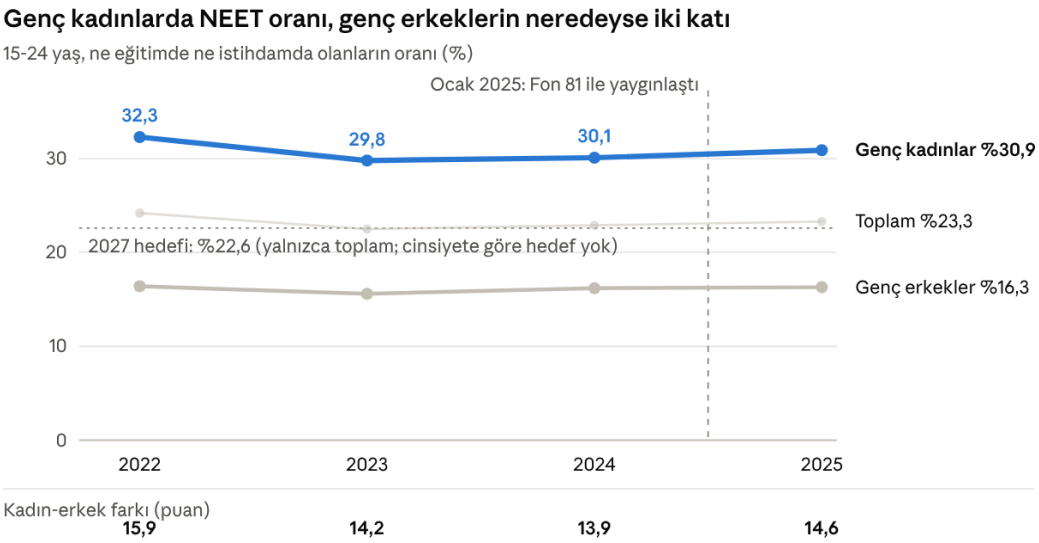
[1] Gençlik Örgütleri Forumu (GoFor). (2023). *Aile ve gençlik fonu kurulması hakkında kanun teklifine ilişkin bilgi notu.* https://go-for.org/wp-content/uploads/2023/11/Aile-ve-Genclik-Fonu-Kurulmasi-Hakkinda-Kanun-Teklifine-Iliskin-Bilgi-Notu.docx.pdf

4.2. Aile ve Gençlik Fonu: Gençlere Hak Değil, Borç

- GoFor, 2023'te Fon'un kanun teklifi aşamasında gençlik tanımını hatalı, işleyişini tepeden inmeci ve kadınlar ile LGBTİ+'ların gerçekliklerine kapalı bulmuştu. Üç yıl sonra kredi tutarı 150.000 TL'den 250.000 TL'ye, yaş üst sınırı 27'den 29'a çıkmış; ancak yaklaşım değişmemiştir.
- Fon'un desteği bir hak değil, borçtur. 22,8 milyar TL, gençlere 48 ay vadeli kredi olarak verilmiştir. KYK borçlarıyla zaten borçlu olan bir kuşağa ikinci bir kamu borcu yüklenmektedir.
- Borcun silinmesi çocuk sahibi olma koşuluna bağlanmıştır: ilk çocukta 12 taksit silinmekte, ikinci çocukta kalan borcun tamamı affedilmektedir. Bu düzenle Fon, genç kadınların doğurganlık kararlarını bir borç-ödül sistemine bağlamaktadır. Ekim 2026 itibarıyla 23.110 çiftin taksitleri ilk çocuk nedeniyle silinmiştir.
- Destek yalnızca resmi nikahla evlenen kadın ve erkekten oluşan, Türk vatandaşı çiftlere açıktır. Bekar gençler, evlenmemeyi seçen genç kadınlar, LGBTİ+ gençler ve mülteci gençler kapsam dışındadır.
- Fon'un ölçeği gençlik alanındaki diğer harcamaları gölgede bırakmaktadır. Fon'un yalnızca Ekim 2026'da ödediği 1,76 milyar TL, GSB'nin 2027'de tüm Gençlik Projeleri Destek Programı'na ayırdığı 490,3 milyon TL'nin 3,6 katıdır.
- 31 Ekim 2026'da yayımlanan yönetmelik değişikliğiyle kurulun toplantı ve karar yeter sayıları yeniden düzenlenmiştir; kurul, başkan ve iki üyeyle toplanıp üç oyla karar alabilmektedir; milyarlarca liralık kaynak gençlerin söz hakkı olmadan yönetilmektedir.
- Fon, "bütçe dışı" olsa da kaynakları kamusaldır: petrol ve maden devlet hakları. Bu kaynakların TBMM'nin bütçe denetimi dışında ve gençlerin temel hakları yerine evlilik kredisine harcanması, bütçe hakkı ve kamu kaynağının adil dağılımı açısından sorunludur.

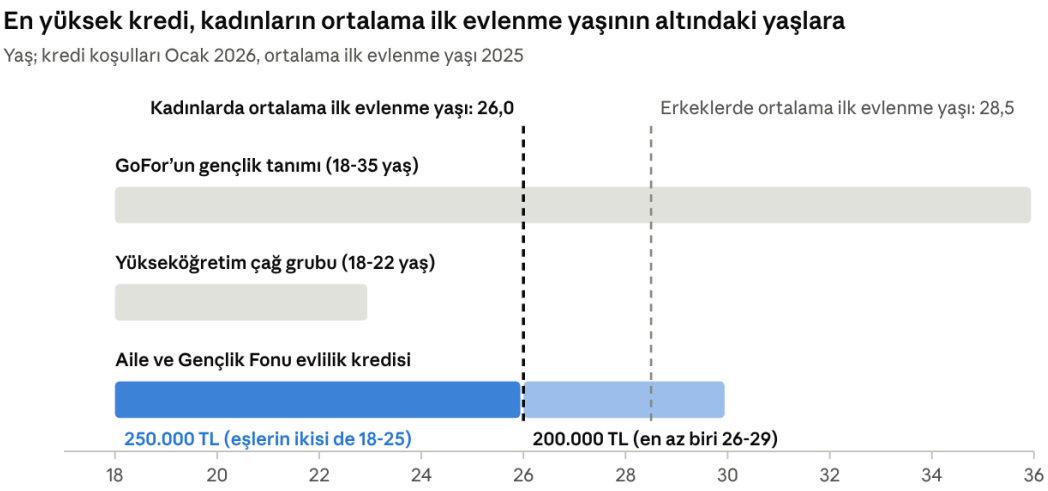
İki kredi, iki ölçü. Devlet gençlere iki büyük kredi veriyor. KYK öğrenim kredisi okuyan gence ayda 4.000 TL veriyor ve mezuniyetten sonra kuruşu kuruşuna tahsil ediliyor; 2027'de öğrencilerden 9,0 milyar TL geri ödeme bekleniyor. Evlilik kredisi ise çifte bir defada 250 bin TL veriyor ve iki çocukla tamamen siliniyor. KYK geri ödemesinden vazgeçmenin yıllık maliyeti, Fon'un 2026'nın ilk on ayındaki ödemesinin üçte ikisi kadar.

4.3. Fon Genç Kadınları Eğitim ve İstihdamdan Uzaklaştırıyor

- 2025'te 15-24 yaş grubundaki genç kadınların %30,9'u ne eğitimde ne istihdamdadır; bu oran genç erkeklerin (%16,3) neredeyse iki katıdır. 2023'te %29,8'e gerileyen oran, Fon'un 81 ile yaygınlaştırıldığı 2025'te yeniden %30,9'a yükselmiştir.
- NEET genç kadınların %78,9'u çalışmama nedeni olarak ev işlerini ya da çocuk bakımını göstermektedir; %36,1'i evlidir. NEET genç erkeklerde evli olanların oranı yalnızca %4,3'tür.[2] Evlilik, genç kadınları eğitim ve istihdamdan çeken en güçlü etkenlerden biridir.
- Fon tam da bu etkeni teşvik etmektedir. En yüksek kredi (250.000 TL), eşlerin ikisinin de 18-25 yaş aralığında olduğu evliliklere verilmektedir. Bu yaşlar yükseköğretim ve ilk iş yıllarıdır; üst sınır kadınların ortalama ilk evlenme yaşının (26,0) hemen altında bitmektedir.

[2] Bahçeşehir Üniversitesi Ekonomik ve Toplumsal Araştırmalar Merkezi. (2025). *Genç kuşakta ne eğitimde ne istihdamda olanların çok boyutlu analizi*. https://betam.bahcesehir.edu.tr/wp-content/uploads/2025/10/ArastirmaNotu282.pdf

- 48 aylık vade içinde çocuk sahibi olmayı borcun silinmesiyle ödüllendiren yapı, bu yılları aynı zamanda çocuk bakımı yıllarına dönüştürmektedir. Kamusal çocuk bakım hizmetleri yetersizken bakım yükü genç kadınlara kalmaktadır.
- 2023'te fon teklif aşamasındayken, 18 yaşında evliliği teşvik edecek bir uygulamanın genç kadınlarla genç erkekler arasındaki NEET makasını büyüteceği uyarısında bulunmuştuk. Fon'un bu sonuç üzerindeki etkisini gösterecek hiçbir veri kamuoyuyla paylaşılmamaktadır; Bakanlığın performans göstergeleri arasında yararlanıcı kadınların evlilik sonrası eğitim ve istihdam durumuna ilişkin bir gösterge yoktur.

5. Sonuç: Talep ve Öneriler

Yukarıdaki görüşlerimizi özetleyecek olursak:

- ASHB'nin 2027 bütçesi gençliği aile kurumunun bir uzantısı olarak tanımlamakta, Ailenin Korunması Programı'na Gençlik Programı'nın 1,7 katı kaynak ayırmaktadır.
- Aile ve Gençlik Fonu, 2027 hedefine göre 14,8-18,5 milyar TL'lik kamusal bir kaynağı TBMM'nin bütçe denetimi dışında, gençlerin temel hakları yerine evlilik ve doğurganlık koşullu kredilere yönlendirmektedir.
- Fon'un yaş ve kredi yapısı genç kadınları eğitim ve ilk iş yıllarında evliliğe ve çocuk sahibi olmaya yöneltmekte, genç kadınlarla genç erkekler arasındaki NEET makasını büyütme riski taşımaktadır.
- Kadının Güçlenmesi Programı Bakanlık bütçesinin %1,4'ünde kalmakta ve genç kadınlara özgü tek bir gösterge ya da hedef içermemektedir.

Bu görüşler doğrultusunda,

1. **Bütçe şeffaflığı:** Aile ve Gençlik Fonu'nun gelir ve giderlerinin bütçe belgelerinde gösterilmesi, 2027'de Fon kaynaklı ödenecek kredilerin tahmini tutarının bütçe teklifine yazılması ve Kanunun 5. maddesi gereğince altı aylık mali tabloların erişilebilir ve detaylı biçimde yayımlanmasını;
2. **Fon kaynaklarının hak temelli kullanımı:** Fon kaynaklarının evlilik ve doğurganlık koşulundan bağımsız olarak gençlerin barınma, eğitim ve istihdam haklarına yönlendirilmesini; kredi yerine hibe niteliğinde barınma desteği, KYK borçlarının silinmesi ve NEET gençlere gelir desteği gibi araçların hayata geçirilmesini;
3. **Borcun çocuk sahibi olmaya bağlanmasına son verilmesi:** Kredi borcunun silinmesinin doğum koşuluna bağlanmasından vazgeçilmesini ve kadınların üreme kararlarının bir mali teşvik sisteminin konusu yapılmamasını;
4. **Gençlerin katılımı:** Fon'un yönetim ve izleme süreçlerinde gençlerin ve gençlik örgütlerinin temsil edileceği mekanizmaların kurulmasını;
5. **Kadının Güçlenmesi Programı'nın güçlendirilmesi:** Program kaynaklarının hizmet bileşeni ağırlıklı olarak artırılmasını, NEET genç kadınlara yönelik ayrı bir alt program ve bütçe kalemi oluşturulmasını, kamusal, ücretsiz ve erişilebilir çocuk bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılmasını;
6. **Ayrıştırılmış göstergeler:** Ailenin Korunması, Kadının Güçlenmesi, Gençlik ve İstihdam programlarında yaş ve cinsiyete göre ayrıştırılmış göstergeler kullanılmasını, NEET genç kadın oranı için ayrı bir hedef belirlenmesini, Fon yararlanıcılarının evlilik sonrası eğitim ve istihdam durumunun izlenmesini ve bağımsız bir etki değerlendirmesinin yayımlanmasını;
7. **Hak temelli performans ölçümü:** Ailenin Korunması Programı'nın anahtar göstergelerinin evlenme ve boşanma hızı yerine hizmetlere erişim, şiddetten korunma ve bireylerin refahı üzerinden yeniden tanımlanmasını;
8. **Bireyi güçlendiren sosyal politika:** Aileci yaklaşım yerine gençliğin 18-35 yaş aralığında ve hak sahibi özneler olarak tanımlandığı, katılımcı bir ulusal gençlik politikası oluşturulmasını ve İstanbul Sözleşmesi'ne yeniden taraf olunmasını

talep ediyoruz. Gençlerin öncelikli ihtiyacının "evlenmek" değil, temel haklarına erişebilmek olduğunu bir kez daha vurguluyoruz.

bütçe görüşmeleri

GO FOR

GENÇLİK ÖRGÜTLERİ FORUMU